

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Статтю присвячено аналізу розвитку інституціональних складових і інфраструктури для розвитку підприємництва в Україні. Визначено основні мотиви створення інституцій підтримки підприємництва, проаналізовано якісно-кількісний склад таких інституцій в Україні.

Ключові слова: підприємництво, інституції, бізнес, інвестиції, інфраструктура, розвиток.

Abstract

The article is devoted to the analysis of the development of institutional components and infrastructure for business development in Ukraine. The main motives of creation of institutions of support of business are defined, the qualitative and quantitative composition of such institutions in Ukraine is analyzed.

Key words: entrepreneurship, institutions, business, investments, infrastructure, development.

Вступ

На сьогоднішній день підприємництво – це особливий вид економічної активності (під якою ми розуміємо діяльність, направлену на отримання прибутку), яка заснована на самостійній ініціативі, відповідальності і інноваційній підприємницькій ідеї. Проблема підприємництва є досить актуальною у наш час і їй присвячено праці багатьох науковців [1-4]. Проте середовище сучасного бізнесу швидко змінюється і, відповідно, інститути забезпечення підприємницької діяльності також мають бути адаптивними і гнучкими. Тому проблематика їх розвитку наразі є актуальною.

Результати дослідження

Визнання рушійної ролі підприємництва в забезпеченні соціально-економічного розвитку сучасних держав зумовило появу спеціалізованих структур – інституцій підтримки підприємництва. Основна мета таких інституцій полягає в наданні інформаційної, правової, організаційної, технічної, фінансової та іншої підтримки суб'єктам підприємництва. Такі інституції можуть бути створені у різних організаційно-правових формах та здійснювати діяльність за багатьма напрямками, але їх спільними характеристиками є просування підприємництва як одного із видів економічної діяльності та орієнтація на потреби суб'єктів підприємництва, котрі розвиваються.

Активний процес формування інституцій підтримки підприємництва в останні десятиліття став результатом вирішення актуальних для підприємництва проблем. Якщо в економічно розвинених країнах формування розгалуженої мережі інституцій підтримки підприємництва стало доволі традиційним у процесі еволюційного становлення системи ринкового господарства, то для країн, які розвиваються, поява таких інституцій демонструє розуміння того, що економічний розвиток, найперше, базується на підприємницькій ініціативі. Багато інституцій, що нині функціонують, створено на партнерських засадах публічного (державна, місцеві громади) та приватного (підприємці) секторів, що дозволяє досягти синергії зусиль обох секторів у сприянні економічному розвитку. Завдяки цьому обидва сектори отримують як прямі вигоди, так і опосередковані переваги.

Утворення мережевих зв'язків, як з компаніями та державними установами, так і між собою, суттєво впливає на якість послуг, котрі пропонують інституції підтримки підприємництва.

Отже, інституції підтримки підприємництва відіграють визначальну роль у створенні привабливого підприємницького середовища, а разом з тим і в стимулюванні економічного розвитку країни. Зважаючи на різноманітність інституцій підтримки підприємництва в межах окремих

територіальних одиниць, країн чи регіонів, вони все частіше об'єднуються в мережі, що дозволяє сконцентрувати ресурси для досягнення спільних цілей. Таким чином формуються багаторівневі мережі інституцій підтримки підприємництва, організовані за регіональним, національним та інтернаціональним принципами. Як показує практика інших країн, такі мережі надзвичайно ефективно забезпечують швидкий та всеосяжний економічний розвиток.

Серед інституцій підтримки підприємництва в Україні на даний момент – 76 міжгалузевих інституцій (або інституцій, які не мають чіткої галузевої спрямованості), 18 інституцій, що мають моногалузеву спрямованість, шість професійних об'єднань (Клуб економістів, м. Київ; Всеукраїнська асоціація консультантів з управління, м. Київ; Палата податкових консультантів, м. Київ; Професійна асоціація корпоративного управління, м. Київ; Спілка податкових консультантів України, м. Київ; Асоціація податкових радників, м. Київ) та лише три кластери (Кластер «Деревообробка та меблеве виробництво», м. Львів; Туристичний кластер «Посулля», смт Недригайлів; Таврійський туристичний кластер, м. Нова Каховка). Серед проаналізованих інституцій підтримки підприємництва в Україні кількісно переважають об'єднання підприємців (57). Другою за кількістю представлених інституцій є група бізнес-центрів (29). Решта типів інституцій підтримки підприємництва є нечисленними – зокрема, лише шість інформаційно-аналітичних центрів, п'ять агенцій територіального розвитку, три бізнес-інкубатори, два фонди розвитку підприємництва, одне консультативно-дорадче утворення при органах публічної влади. Як правило, інституції підтримки підприємництва створюють для надання допомоги саме малим і середнім підприємствам. Особливу увагу також приділяють підтримці бізнесу жінок та молоді. Саме ці категорії потенційних чи активних підприємців є найбільш вразливими на ринку та потребують підтримки.

Розповсюдженою практикою в Україні є активна позиція регіональних торгово-промислових палат як інституцій забезпечення підприємницької діяльності. Завданнями торгово-промислових палат є: сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, експорт українських товарів і послуг; представлення інтересів членів палати з питань господарської діяльності як в Україні, так і за її межами; надання довідково-інформаційних послуг про діяльність українських підприємців і підприємців зарубіжних країн, можливості зовнішньоекономічної співпраці українських підприємців; надання послуг діяльності іноземним компаніям та організаціям для здійснення комерційної; встановлення і розвиток зв'язків з іноземними підприємцями та організаціями, що об'єднують або представляють їх; сприяння розвитку торгових та інших звичаїв у підприємницькій діяльності, участь у розробці правил професійної етики конкуренції для різних сфер підприємницької діяльності, галузей економіки, спілок та об'єднань підприємців тощо.

Висновки

Узагальнюючи, можна стверджувати, що не існує єдиної загальноприйнятої моделі організації діяльності інституцій підтримки підприємництва – їх статус та функції, місце в стимулюванні економічного розвитку залежать від поєднання таких факторів, як структура національної економіки, наявність публічно-приватних партнерств, доступність фінансових ресурсів для діяльності інституцій підтримки підприємництва та інших чинників, які визначають економічну модель функціонування відповідної держави. Оскільки потреби бізнесу під час розвитку досить різноманітні, об'єктивно існує розгалужена система інституцій підтримки підприємництва, які спеціалізуються на наданні певних послуг, задоволенні особливих потреб окремих категорій підприємців. Проте рівень розвитку системи підтримки підприємництва визначається не кількістю створених інституцій, а тим, наскільки успішно вони виконують свою місію та відповідають суспільним запитам і потребам відповідних секторів підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Радчук Т.М. Інституціональне забезпечення механізму підтримки Автореферат. –Чернігів 2016. – Режим доступу : http://stu.cn.ua/media/files/pdf/dis/aref_radchuk.pdf
2. Швець Г. Сучасні тенденції малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2018_10_20
3. Тимченко О. І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в регіонах України / О. І. Тимченко // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – [Дніпро :

Дніпров. держ. аграрний ун-т : ТОВ "ДКС Центр", 2015]. – № 6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_6_14

4. Качала Т.М. Інституціоналізація економіки України: проблеми та перспективи: монографія. У 2 т. Т.1 / Т.М. Качала; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2011. – 475 с
5. Національна програма сприяння розвитку малих підприємств в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
6. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Шварц Ірина Володимирівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, s.irinach502@gmail.com

Рязанова Анастасія Михайлівна, студентка групи П-18мс, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: anastasiariazanova23@gmail.com

Shvarts Iryna Volodymyrivna – PhD in economics, Associate professor, entrepreneurship, logistics and management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: s.irinach502@gmail.com.

Riazanova Anastasia M., student of the group P-18, Faculty of management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anastasiariazanova23@gmail.com